

Informacje o charakterze jakościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Banku Spółdzielczego w Polczynie-Zdroju

Cele strategiczne oraz zasady zarządzania ryzykiem istotnym

Każda aktywność podejmowana przez Bank Spółdzielczy w Polczynie-Zdroju, zwany dalej Bankiem związana jest z ryzykiem, wynikającym między innymi ze zmian w otoczeniu regulacyjnym, gospodarczym, demograficznym, politycznym itp. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka występującym w Banku Spółdzielczym w Polczynie-Zdroju jest **ryzyko kredytowe** w tym ryzyko koncentracji, ryzyko ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych ekspozycji kredytowych.

Jednocześnie w Banku występują inne istotne ryzyka, które Bank identyfikuje w procesie przeglądu zarządczego szacowania kapitału wewnętrznego (ICAAP):

- *ryzyko płynności,*
- *ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,*
- *ryzyko operacyjne,*
- *ryzyko wyniku finansowego,*
- *ryzyko kapitałowe,*
- *ryzyko nadmiernej dźwigni finansowej.*

Podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi ryzykami reguluje zatwierdzona przez Radę Nadzorczą Banku „Strategia działania Banku na lata 2019-2021” oraz „Strategia zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Polczynie-Zdroju” a także zatwierdzone przez Zarząd Banku polityki, instrukcje i regulaminy obejmujące obszary ryzyka, które Bank uznał za istotne.

Proces zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka obejmuje:

1. Gromadzenie informacji dotyczących ryzyka,
2. Pomiar i monitorowanie poziomu ryzyka,
3. Ograniczanie ryzyka, powstającego w działalności Banku do akceptowanego poziomu,
4. Podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń,
5. Ograniczanie /eliminowanie negatywnych skutków ryzyka,
6. Raportowanie w sprawie ryzyka.

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka Bank zawarł w opracowanej przez Zarząd i przyjętej przez Radę Nadzorczą „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju”

Ryzyko kredytowe:

Celem strategicznym w zakresie działalności kredytowej jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i ilości portfela kredytowego, równocześnie cechującego się dochodowością oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie ryzykiem kredytowym obejmujące podstawowe kierunki działań (cele pośrednie):

- 1) budowa bezpiecznego, zdywersyfikowanego portfela kredytowego,
- 2) przeprowadzanie bezpiecznych inwestycji finansowych,
- 3) podejmowanie działań zabezpieczających w obszarze ryzyka pojedynczej transakcji oraz ryzyka portfela,
- 4) działania organizacyjno-proceduralne.

Ryzyko kredytowe Banku należy rozpatrywać w dwóch aspektach:

- a) ryzyka pojedynczej transakcji,
- b) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Ryzyko pojedynczej transakcji zależy od wysokości możliwej straty i prawdopodobieństwa jej wystąpienia. Ryzyko łączne portfela kredytowego zależne jest od wysokości pojedynczych kredytów, prawdopodobieństwa ich niespłacenia i współzależności między poszczególnymi kredytami lub kredytobiorcami. Im mniejsza jest ta wzajemna zależność (koncentracja) tym mniejsze jest ryzyko wystąpienia sytuacji, w której czynniki powodujące niespłacenie jednego kredytu będą również wpływały na niespłacenie innych, zwiększając w ten sposób łączne ryzyko kredytowe. Metodą zabezpieczenia się przed nadmiernym ryzykiem w działalności kredytowej jest odpowiednio prowadzone zarządzanie ryzykiem zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, jak i łącznego zaangażowania kredytowego. Zarządzanie ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczego kredytu polega na:

1. badaniu wiarygodności i zdolności kredytowej przed udzieleniem kredytu, w oparciu o zweryfikowane pod względem wiarygodności dokumenty, dostarczane przez klientów,
2. przestrzeganiu limitów jednostkowych koncentracji ekspozycji,
3. wykorzystaniu w ocenie zdolności kredytowej i zabezpieczeń dostępnych baz danych,
4. prawidłowym zabezpieczaniu zwrotności ekspozycji kredytowych, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, gwarantującym zwrotność kredytów,

5. bieżącym monitoringu zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych w całym okresie kredytowania,
6. dokonywaniu okresowych przeglądów ekspozycji kredytowych oraz tworzeniu rezerw celowych,
7. prawidłowym prowadzeniu windykacji i nadzoru nad trudnymi kredytami,
8. kontroli działalności kredytowej,
9. rozdzielenia funkcji budowy modeli statystycznych oceny zdolności kredytowej od działalności sprzedażowej.

Zasady zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczej transakcji kredytowej obejmują procedury, praktyki, mechanizmy kontroli wewnętrznej składające się na metodykę oceny ryzyka kredytowego przed udzieleniem kredytu oraz w trakcie trwania umowy kredytowej.

Stosowane w Banku metodyki oceny zdolności kredytowej określają regulaminy, instrukcje, procedury oraz inne regulacje kredytowe zapewniające standaryzację świadczonych usług oraz ograniczające ryzyko kredytowe.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji detalicznych zgodnie z Rozporządzeniem CRR, Bank stosuje ujednolicone zasady oceny zdolności kredytowej, dostosowane do ich charakterystyki ryzyka, określone w „Zasadach oceny zdolności kredytowej klientów indywidualnych w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju”.

W stosunku do ekspozycji kredytowych zaliczanych do klasy ekspozycji wobec przedsiębiorców obok przyjętych metod oceny zdolności kredytowej, można stosować indywidualne zasady zarządzania.

Zabezpieczenia transakcji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny sytuacji ekonomicznej klienta oraz charakteru i okresu trwania transakcji, z zastosowaniem zasad ustanawiania prawnych form zabezpieczenia wierzytelności.

Bank udziela kredyty konsumenckie i zawiera z kredytobiorcami umowy o kredyty konsumenckie z zachowaniem zasad określonych w Ustawie o kredycie konsumenckim. W przypadku udzielania kredytów klientom detalicznym (w rozumieniu rekomendacji T i S) Bank ustala wymagany poziom wskaźnika Dtl opisany w metodyce oceny zdolności kredytowej, uwzględniający minimum egzystencji.

W Banku prowadzony jest systematyczny monitoring sytuacji ekonomicznej kredytobiorców oraz zabezpieczeń, zgodnie z wewnętrznymi regulacjami Banku. Narzędziem monitoringu są arkusze analityczne.

Bank dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych oraz tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banku zgodnie z obowiązującymi ustawami i rozporządzeniami oraz z „Instrukcją prowadzenia monitoringu ekspozycji kredytowych klientów indywidualnych w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju”, „Zasadami udzielania kredytów klientom instytucjonalnym w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju-podręcznik kredytowy” i „Zasadami klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banku dla Banku Spółdzielczego w Połczynie-Zdroju Uczestnika Systemu Ochrony SGB” obowiązującymi w Banku.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

1. dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów koncentracji,
2. analizie skuteczności przyjmowanych zabezpieczeń ekspozycji kredytowych,
3. monitorowaniu rynku podstawowych zabezpieczeń przyjmowanych przez bank, tj. rynku nieruchomości,
4. analizy struktury podmiotowej i produktowej portfela kredytowego,
5. monitorowanie ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka.
6. przedsięwzięciach organizacyjno- kadrowych.

Podstawowa analiza ryzyka kredytowego jest przeprowadzana co najmniej raz w miesiącu, po zakończeniu miesiąca wraz z analizą ogólnego poziomu ryzyka, w odniesieniu do realizacji planu podstawowych wskaźników charakteryzujących ryzyko. Miesięcznej analizie poddawane są w szczególności takie elementy jak: struktura portfela kredytowego, struktura i dynamika kredytów zagrożonych, wynik z tytułu rezerw celowych.

W Banku dokonuje się pomiaru i oceny ryzyka portfela kredytowego i profilu ryzyka kredytowego w cyklach kwartalnych, na podstawie raportów sporządzonych przez Komórkę Ryzyka. Raporty dotyczące: koncentracji branżowej, adekwatności kapitałowej, ekspozycji przeterminowanych, koncentracji zabezpieczeń, kredytów zabezpieczonych hipotecznie i finansujących nieruchomości, analizę detalicznych ekspozycji zawierają zastawienia liczbowe oraz ich interpretację z rekomendacją dalszych działań. Analiza miesięczna i kwartalna opracowywana jest i przedkładana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku, zgodnie z obowiązującą w Banku „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju”.

Dane analityczne stanowiące źródło analizy ryzyka portfela kredytowego pobierane są z systemu operacyjnego oraz innych systemów wspomagających. Każdorazowo po zaimportowaniu danych do systemu informatycznego i wygenerowaniu raportów, przeprowadzana jest kontrola ich zgodności ze sprawozdawczością Banku za analizowany okres oraz kontrola spójności z poprzednimi okresami sprawozdawczymi.

Badanie ryzyka łącznego portfela kredytowego Banku obejmuje:

1. analizę ilościową i wartościową portfela,
2. analizę wskaźnikową,
3. ocenę realizacji limitów koncentracji,
4. analizę jakościową portfela,
5. analizę wrażliwości na wystąpienie sytuacji skrajnej.

W celu dywersyfikacji ryzyka kredytowego Bank wprowadza odpowiednie do skali i złożoności działalności limity wewnętrzne ograniczające jego poziom. Przyjęte rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość zatwierdza Zarząd Banku na podstawie propozycji Komórki Ryzyka. Wysokość limitów jest dostosowana do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka, zatwierdzonego w ramach założeń do planu ekonomiczno-finansowego. Wysokość limitów koncentracji jest weryfikowana co najmniej raz w roku w trakcie przeglądu zarządczego procedur w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym.

Limity określające jednostkowe zaangażowanie danego klienta są monitorowane w momencie

udzielania kredytu oraz podczas monitoringu sytuacji klienta po udzieleniu kredytu przez pracownika kredytowego prowadzącego dokumentację danego klienta.

Każdy przypadek lub możliwość przekroczenia limitów jednostkowych jest sygnalizowany Członkowi Zarządu nadzorującemu działalność kredytową w Banku, a następnie Prezesowi Zarządu nadzorującemu ryzyko kredytowe.

Powyższe działania pozwalają mierzyć, kontrolować i monitorować profil ryzyka kredytowego, występującego w działalności Banku. Gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku stosuje następujące rozwiązania:

1. Ograniczanie kwoty zaangażowania poprzez wprowadzenie ostrzejszych limitów na kredyty udzielane określonym kredytobiorcom, na duże zaangażowania kredytowe lub na pewne rodzaje kredytów o wysokim stopniu zbadanego ryzyka,
2. Zwiększenie poziomu zabezpieczeń,
3. Restrukturyzowanie zadłużenia,
4. Doskonalenie standardów kredytowych i systemu kontroli wewnętrznej, opracowanie odpowiednich procedur wewnętrznych,
5. Podejmowanie innych zindywidualizowanych działań, zależnych od skali i rodzaju stwierdzonego zagrożenia.

Ryzyko płynności

Celem strategicznym w zakresie zarządzania płynnością jest:

1. Zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
2. Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrz-bankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,
3. Zapewnienie utrzymania płynności bieżącej, krótkoterminowej, średnioterminowej oraz długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności, w sposób zapewniający wykonanie wszystkich zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności,
4. Minimalizowanie ryzyka przekroczenia zdefiniowanych w Banku limitów płynności,
5. Monitorowanie sytuacji płynnościowej Banku pod kątem wystąpienia sytuacji awaryjnej powodującej konieczność uruchomienia planu awaryjnego utrzymania płynności,
6. Minimalizowanie ryzyka utraty płynności przez Bank w przyszłości,
7. Optymalne zarządzanie nadwyżkami środków finansowych,

8. Utrzymywanie nadzorczych miar płynności na bezpiecznym poziomie. Bank, pomimo działania w systemie ochrony wylicza i utrzymuje zarówno krajowe miary nadzorcze, jak i unijne na wymaganym poziomie w ujęciu indywidualnym.

Bank zarządza płynnością:

1. Bieżącą w tym dzienną i śróddzienną tj. aktywnie zarządza środkami na rachunku bieżącym, lokując nadwyżki głównie w Banku Zrzeszającym oraz w bezpieczne papiery wartościowe Narodowego Banku Polskiego oraz Skarbu Państwa, zarządza gotówką poprzez ustalanie limitów kasowych,
2. Płynnością krótko i średnioterminową poprzez niezależną ocenę wskaźników płynności, wyznaczanie i monitorowanie limitów płynnościowych oraz przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
3. Płynnością długoterminową poprzez badanie stabilności bazy depozytowej oraz ustalanie limitów koncentracji aktywów i pasywów.

Głównym źródłem finansowania aktywów o długim terminie zapadalności są depozyty stabilne (obliczone na podstawie wskaźników osadu), stanowiące pewne źródło finansowania długoterminowego aktywów oraz fundusze własne Banku. Limity ostrożnościowe dotyczące finansowania długoterminowego, ograniczają znaczne zaangażowanie się Banku w tego typu aktywa.

Bank działa w ramach Systemu Ochrony Zrzeszenia SGB, co gwarantuje bezpieczeństwo w obszarze płynności.

W celu kształtowania odpowiedniej struktury aktywów i pasywów Bank prowadzi aktywną politykę stóp procentowych.

Ryzyko stopy procentowej

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest:

1. Optymalizacja wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
2. Ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
3. Utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej;

Realizacja strategii Banku w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej oparta jest m.in. na następujących zasadach:

1. Do pomiaru ryzyka stopy procentowej Bank stosuje metodę luki stopy procentowej,
2. Do oceny tego ryzyka Bank może dodatkowo wykorzystywać również inne metody, np. badania symulacyjne wpływu zmian stóp procentowych na przychody odsetkowe, koszty odsetkowe i w konsekwencji na zmiany wyniku odsetkowego oraz wartości ekonomicznej kapitału Banku (wpływ na fundusze własne),
3. Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej koncentruje się na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, i ewentualnego wpływu tych zmian na wynik odsetkowy oraz wartość ekonomiczną kapitału,
4. Bank ogranicza poziom ryzyka stopy procentowej poprzez stosowanie systemu limitów i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych.

Ryzyko operacyjne:

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

1. optymalizacja efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
2. racjonalizacja kosztów;
3. zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
4. automatyzacja procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
5. wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Cele szczegółowe to:

1. systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
2. systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
3. skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
4. odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
5. procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
6. planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

Zakładany wzrost skali działalności stanowi jednocześnie wzrost ekspozycji Banku na ryzyko

operacyjne. W związku z powyższym istotnym jest zwiększenie efektywności procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, m.in. poprzez wzmocnienie mechanizmów kontrolnych, w celu ograniczania możliwości wystąpienia zdarzeń operacyjnych, generujących straty.

Celem strategicznym w zakresie systemów informatycznych i ich bezpieczeństwa, jako istotnego elementu ryzyka operacyjnego, jest:

1. bieżące dostosowywanie systemu do wymogów prawa,
2. wprowadzanie nowych produktów,
3. wprowadzanie nowych wersji oprogramowania, w tym oprogramowania wspomagającego zarządzanie ryzykiem, a także programów służących bezpieczeństwu sieci i systemów informatycznych,
4. bezpieczeństwo przetwarzania danych osobowych,
5. monitorowanie zgodności z zaleceniami Rekomendacji D.

Ryzyko wyniku finansowego:

Celem strategicznym w zakresie ryzyka wyniku finansowego jest wypracowanie takiej wielkości zysku, który zagwarantuje stały wzrost funduszy własnych, dostosowany do poziomu podejmowanego ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest elementem zarządzania ryzykiem biznesowym i obejmuje proces planowania, w tym planowania wieloletniego (strategia działania) oraz monitorowania wykonania planu.

Realizacja celu strategicznego w zakresie ryzyka biznesowego (w tym wyniku finansowego) odbywa się poprzez podejmowanie następujących działań:

1. Angażowanie się Banku w lokalny rozwój poprzez współpracę z klientami i jednostkami samorządu terytorialnego,
2. Analiza potrzeb klientów i rozpoznanie możliwości ich zaspokajania,
3. Analiza konkurencji w zakresie rozwoju oferty oraz polityki cenowej,
4. Dostosowanie oferty produktowej oraz cenowej do oczekiwań klientów,
5. Zapewnienie konkurencyjności cen oferowanych produktów,
6. Elastyczność w zakresie konstrukcji produktów oraz negocjowania cen,
7. Prowadzenie działań promocyjnych i reklamowych, w tym współpraca z Bankiem Zrzeszającym, udział w lokalnych imprezach (dożynki, dni Miasta itp.),
8. Aktywizacja sprzedaży poprzez szkolenia sprzedażowe, budowanie postaw prosprzedażowych,
9. Optymalizacja kosztów poprzez między innymi automatyzację procesów obsługi klienta oraz procesów sprawozdawczych.

Bank w ramach procesu planowania określa plany sprzedażowe, przeprowadza analizę czynników mogących mieć wpływ na wynik finansowy, tworzy plany działań awaryjnych mających na celu wypracowanie założonych wyników finansowych.

Informacja o stopniu realizacji planów ekonomiczno - finansowych oraz strategicznych jest okresowo raportowana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej, zgodnie z „Instrukcją sporządzania informacji zarządczej w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju”.

Ryzyko kapitałowe:

Poziom funduszy własnych Banku powinien być dostosowany (adekwatny) do skali, złożoności i profilu ryzyka Banku.

Podstawowym celem strategicznym w zakresie adekwatności kapitałowej jest budowa odpowiednich funduszy własnych, zapewniających bezpieczeństwo zgromadzonych depozytów, przy osiągnięciu planowanego poziomu rentowności prowadzonej działalności.

Cel ten jest realizowany poprzez zarządzanie adekwatnością kapitałową obejmujące podstawowe kierunki działań:

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na odpowiednim poziomie;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I i kapitału podstawowego Tier I na odpowiednim poziomie;
- 5) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 6) przekazywanie na fundusze własne minimum 90% nadwyżki bilansowej;
- 7) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia;
- 8) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- 9) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

Cele krótkoterminowe:

1. Do działań krótkoterminowych zaliczane są:
  - 1) przeprowadzanie śródrocznych odbiorów bilansu i zaliczenie, za zgodą właściwego organu, zweryfikowanego wyniku bieżącego do funduszy własnych;
  - 2) zmniejszenie wielkości aktywów ważonych ryzykiem;
  - 3) ograniczenie poziomu tych rodzajów ryzyka, które generują wymóg kapitałowy nieobjęty kapitałem regulacyjnym.
2. W zakresie zmniejszania wielkości aktywów ważonych ryzykiem Bank podejmie czynności polegające na:
  - 1) krótkotrwałym ograniczeniu akcji kredytowej;
  - 2) lokowaniu nadwyżek wolnych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym;
  - 3) lokowaniu nadwyżek wolnych środków za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w instrumenty dłużne o niskim ryzyku;

- 4) przeprowadzeniu przeglądu portfela kredytowego celem wytypowania ekspozycji, w pełni i całkowicie zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, którym można byłoby przypisać preferencyjną wagę ryzyka;
  - 5) dokonaniu przeglądu zobowiązań pozabilansowych udzielonych, w celu upewnienia się, czy klient ma zamiar wykorzystać brakującą kwotę przyznanego kredytu; (zwłaszcza gdy ekspozycja jest związana z przedsięwzięciem inwestycyjnym, które zostało ukończone);
  - 6) wstrzymaniu kredytowania podmiotów, których łączna kwota zadłużenia wobec Banku przekroczyłaby kwotę 1 mln euro.
3. Działania zmierzające do ograniczenia pozostałych poziomów ryzyka będą polegały na:
- 1) wyodrębnieniu tych rodzajów ryzyka, które wygenerowały wymóg kapitałowy;
  - 2) przeanalizowanie przyczyn znacznego poziomu tych rodzajów ryzyka;
  - 3) wyeliminowanie tych przyczyn, jeżeli istnieje możliwość skutecznego zmniejszenia poziomu ryzyka w krótkim okresie czasu.

Cele długoterminowe:

1. Do działań o charakterze długoterminowym, które będą zmierzały do utrzymania poziomu adekwatności kapitałowej na pożądanym poziomie zaliczane jest:
  - 1) systematyczne zwiększanie poziomu funduszy własnych;
  - 2) planowanie rozwoju Banku proporcjonalnie do przyrostu funduszy własnych;
  - 3) podejmowanie intensywnych działań naprawczych, restrukturyzacyjnych lub windykacyjnych w celu zmniejszenia poziomu kredytów zagrożonych.
2. W zakresie zwiększania poziomu funduszy własnych będą podejmowane czynności polegające na dążeniu do wypracowania jak największej nadwyżki bilansowej.
3. Bank będzie również dążył do ograniczania wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka, a zwłaszcza na ryzyko kredytowe poprzez:
  - 1) poprawę jakości zarządzania ryzykiem;
  - 2) ograniczenie aktywów ważonych ryzykiem poprzez sterowanie strukturą aktywów;
  - 3) sprzedaż majątku trwałego, który nie jest przeznaczony do wykonywania czynności bankowych;
  - 4) ograniczanie stopnia koncentracji kredytów;
  - 5) uwzględnienie w polityce zabezpieczeń technik redukcji ryzyka kredytowego (np. gwarancje, kaucje).

Poziom funduszy własnych:

1. Bank zobowiązany jest do utrzymywania:
  - 1) kapitału założycielskiego w wysokości nie niższej niż równowartość 1.000.000 euro, przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski, obowiązującego w dniu sprawozdawczym;
  - 2) sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż wyższa z następujących wartości:
    - a) kapitał regulacyjny,
    - b) kapitał wewnętrzny;
  - 3) współczynników kapitałowych na poziomie co najmniej minimum regulacyjnego:
    - a) współczynnik kapitału podstawowego Tier I – 4,5%,
    - b) współczynnik kapitału Tier I – 6%,
    - c) łączny współczynnik kapitałowy – 8%.

2. Po uwzględnieniu buforu kapitałowego: zabezpieczającego i ryzyka systemowego oraz okresów przejściowych a także dodatkowego bufora dla łącznego współczynnika kapitałowego Bank powinien posiadać współczynniki kapitałowe, o których mowa w ust.1 na poziomie co najmniej:
  - 1) współczynnik kapitału podstawowego Tier I: 10%;
  - 2) współczynnik kapitału Tier I: 11,5%;
  - 3) łączny współczynnik kapitałowy: 13,5%
  - 4) po uwzględnieniu zapisów Grupowego Planu Naprawy – łączny współczynnik kapitałowy Banku nie mniej niż 14%

Bank jest zobowiązany do przeprowadzenia przeglądu i weryfikacji procesu szacowania i utrzymania kapitału wewnętrznego nie rzadziej niż raz do roku, w celu zapewnienia, że proces ten jest kompleksowy i odpowiedni do charakteru, skali i złożoności działalności.

Niezależnie od rocznych przeglądów, proces szacowania kapitału wewnętrznego jest odpowiednio dostosowywany w szczególności w sytuacji pojawienia się nowych rodzajów ryzyka, znaczących zmian w strategii i planach działania oraz środowisku zewnętrznym, w którym działa Bank.

W celu utrzymania wskaźników kapitałowych na wymaganym poziomie Bank podejmuje następujące działania:

- 1) Wzrost funduszu zasobowego z tytułu odpisu z zysku w kolejnych latach,
- 2) Analiza zasad tworzenia wymogów kapitałowych,
- 3) Zmiana struktury aktywów pod kątem wag ryzyka,
- 4) Zmiana struktury aktywów na bardziej dochodowe,
- 5) Sprzedaż części portfela kredytowego.

W/w działania mają za zadanie osiągnięcie wskaźników kapitałowych zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą.

Budowa funduszy własnych:

- 1) Fundusze własne Banku obejmują:
  - Kapitał Tier I
  - Kapitał Tier II.
1. Kapitał Tier I Banku obejmuje:
  - 1) kapitał podstawowy Tier I, na który składają się:
    - a) wpłacony fundusz udziałowy, z zastosowaniem przepisów, o których mowa w §8,
    - b) zysk w trakcie zatwierdzania oraz zysk netto bieżącego okresu sprawozdawczego, obliczone zgodnie z obowiązującymi zasadami rachunkowości, pomniejszone o wszelkie przewidywane obciążenia i dywidendy, w kwotach nie większych niż kwoty zysku zweryfikowane przez biegłych rewidentów, po uzyskaniu zgody KNF,
    - c) niepodzielony zysk z lat ubiegłych, po podjęciu przez Bank decyzji potwierdzającej ostateczny wynik finansowy,
    - d) w ramach skumulowanych, innych całkowitych dochodów fundusz z aktualizacji wyceny majątku trwałego,
    - e) kapitał rezerwowy,
    - f) fundusz ogólnego ryzyka na niezidentyfikowane ryzyko działalności bankowej;
  - 2) pomniejszenia kapitału podstawowego Tier I:

- a) wartości niematerialne i prawne wycenione według wartości bilansowej ,
  - b) strata z lat ubiegłych, strata w trakcie zatwierdzania, strata netto bieżącego okresu, w tym utworzone rezerwy i odpisy aktualizujące odnoszące się do odsetek, których skutki nie zostały odniesione na fundusze,
  - c) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności,
  - d) pozycje, które należy odliczyć od pozycji dodatkowych w Tier I, których wartość przekracza wartość kapitału dodatkowego Tier I;
- 3) pomniejszenia kapitału dodatkowego Tier I:
- a) wzajemne zaangażowania w instrumenty kapitałowe (krzyżowe powiązania kapitałowe) zaliczane do dodatkowego kapitału podstawowego, jeżeli właściwy organ uznał, że miały one na celu sztuczne zwiększenie funduszy własnych Banku,
  - b) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank nie dokonał znacznej inwestycji¹,
  - c) posiadane przez Bank bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach zaliczanych do dodatkowego kapitału podstawowego podmiotów sektora finansowego, jeżeli Bank dokonał znacznej inwestycji²,
  - d) pozycje, które należy odliczyć od pozycji Tier II, których wartość przekracza wartość kapitału Tier II.
2. Kapitał Tier II Banku obejmuje:
- 1) instrumenty kapitałowe spełniające warunki opisane w art. 63 CRR;
  - 2) pożyczki podporządkowane;

Zarządzanie ryzykami:

1. Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.
2. Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.
3. Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.
4. Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, o których mowa w ust. 3, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Organizacja zarządzania ryzykiem

W procesie zarządzania ryzykiem w Banku uczestniczą następujące organy, jednostki i komórki organizacyjne:

1. Rada Nadzorcza,
2. Zarząd,

---

1 Jak w przypisie nr 3.

2 Jak w przypisie nr 3.

3. Komitet kredytowy,
4. Komórka Ryzyka,
5. Stanowisko ds. zgodności,
6. Audyt wewnętrzny, realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB,
7. Pozostali pracownicy Banku.

Bank zapewnia niezależność działalności operacyjnej, która generuje ryzyko od niezależnej oceny ryzyka, przeprowadzanej przez Komórkę Ryzyka.

System kontroli ryzyka stanowi znaczący element systemu zarządzania bankiem i obejmuje:

1. Adekwatny proces identyfikacji i oceny poszczególnych rodzajów ryzyka,
2. Strategie, polityki, procedury i plany,
3. Adekwatne systemy informacji zarządczej,
4. Proces regularnego przeglądu i oceny działania Banku z zasadami polityki/strategii oraz procedurami.

System informacji zarządczej

Wprowadzony w Banku System Informacji Zarządczej, zwany dalej SIZ, opiera się na następujących założeniach:

- 1) Informacje będące przedmiotem raportowania w ramach SIZ pozwalają na pełną ocenę działalności Banku przez odpowiednie organy statutowe,
- 2) Zarząd określa kluczowe obszary polityki zarządzania ryzykami, ze szczególnym uwzględnieniem polityki zarządzania ryzykiem kredytowym, które będą podlegać bezpośredniej kontroli Zarządu,
- 3) uwzględniając założenia zawarte w pkt. 1, powyższe informacje powinny pozwolić na dokonanie odrębnej oceny każdej jednostki i komórki organizacyjnej Banku oraz wszystkich istotnych obszarów działania Banku,
- 4) przyjmuje się, że nadzór nad funkcjonowaniem SIZ sprawuje Zarząd, który ponosi również odpowiedzialność za jego prawidłowe funkcjonowanie,
- 5) w przyjętym systemie informacje zarządcze przekazywane są w sposób rzetelny i przejrzysty.
- 6) Jakość informacji jest oceniana przez Zarząd Banku w oparciu min. o badania biegłego rewidenta, wyniki kontroli wewnętrznej oraz kontroli zewnętrznych.
- 7) System informacji zarządczej podlega badaniu w ramach audytu wewnętrznego.

W ramach SIZ wyróżnia się następujące rodzaje informacji:

- 1) o charakterze strategicznym dla Banku,
- 2) dotyczące realizacji celów strategicznych i polityk Banku w zakresie zarządzania ryzykiem oraz adekwatności kapitałowej,
- 3) dotyczące monitorowania poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 4) ocena adekwatności kapitałowej,

- 5) dotyczące oceny sytuacji ekonomiczno – finansowej Banku (ryzyko biznesowe), uwzględniającej:
  - a) Wykonanie planu ekonomiczno-finansowego (w tym przez poszczególne jednostki i komórki organizacyjne),
  - b) strukturę aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych,
  - c) strukturę przychodów i kosztów,
  - d) wyniki osiągnięte na każdym poziomie rachunku zysków i strat,
  - e) uzyskanie wskaźniki ekonomiczne, określające akceptowalny poziom ryzyka.
- 6) realizacji zadań wynikających w regulacji zewnętrznych, w tym rekomendacji nadzorczych,
- 7) dotyczące realizacji kontroli wewnętrznej i audytu Banku.

1. W realizacji systemu informacji zarządczej uczestniczą następujące organy statutowe i komórki organizacyjne Banku:
  - 1) Rada Nadzorcza,
  - 2) Zarząd,
  - 3) Główny Księgowy,
  - 4) Komórka księgowości,
  - 5) Komórka kredytowa,
  - 6) Komórka Ryzyka,
  - 7) ASI,
  - 8) Administrator Bezpieczeństwa Informacji (ABI),
  - 9) Inspektor Ochrony Danych (IOD),
  - 10) Stanowisko ds. zgodności
2. Bieżącą analizę poziomu ryzyka bankowego dokonuje Komórka Ryzyka.
3. Opracowane analizy dotyczące poszczególnych rodzajów ryzyka oraz adekwatności kapitałowej, przekazywane są Zarządowi według poniższych zasad:
  - 1) Miesięcznie Zarząd otrzymuje skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku.
  - 2) W cyklach miesięcznych Zarząd otrzymuje analizę ryzyka płynności i stopy procentowej oraz minimalnego współczynnika kapitału w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu, którego dotyczą ww. analizy,
  - 3) w zakresie poziomu ryzyka kredytowego, analiza kwartalna zostaje przekazana w terminie:
    - a) do 30 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza struktury, limitów oraz poziomu rezerw celowych, przeprowadzanie testów warunków skrajnych,
    - b) do końca drugiego miesiąca po upływie kwartału w zakresie klasyfikacji ekspozycji kredytowych
    - c) raz na pół roku do końca pierwszego miesiąca po zakończeniu półrocza - analiza ryzyka ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie.

- d) do 30 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza - analiza restrukturyzacji i windykacji kredytów zagrożonych
  - 4) W zakresie ryzyka operacyjnego – analiza zostaje przekazana w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po upływie kwartału, którego dotyczy analiza,
  - 5) W zakresie ryzyka braku zgodności - analiza zostaje przekazana Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej raz w roku w terminie do 20 dnia ..... (*np. stycznia*) razem z analizą ryzyka operacyjnego,
  - 6) W zakresie adekwatności kapitałowej informacja dla Zarządu przekazywana jest do 20 dnia miesiąca następującego po kwartale, którego dotyczy.
  - 7) Raz w roku do końca grudnia – weryfikacja przyjętych procedur w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową, w tym limitów, testów warunków skrajnych, planów awaryjnych itp.
4. Zarząd, uwzględniając dane uzyskiwane od komórek organizacyjnych składa Radzie Nadzorczej sprawozdanie w zakresie poziomu każdego rodzaju ryzyka występującego w Banku oraz adekwatności kapitałowej w cyklach:
- 1) na każdym planowanym posiedzeniu Rady Nadzorczej - skróconą informację na temat ogólnego poziomu ryzyka (analiza wskaźników ogólnego poziomu ryzyka) oraz sytuacji finansowej Banku
  - 2) co najmniej raz na pół roku – syntetyczną informację na temat realizacji strategii i polityk w zakresie zarządzania ryzykami oraz adekwatnością kapitałową.

System kontroli wewnętrznej

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest zgodny z zapisami art. 9c Ustawy Prawo bankowe i składa się z trzech podstawowych elementów:

1. Funkcja kontroli sprawowana przez wszystkich pracowników w ramach tzw. kontroli bieżącej z wykorzystaniem mechanizmów kontroli wewnętrznej wbudowanej w procedury, produkty oraz w system informatyczny. W ramach kontroli bieżącej w Banku wdrożono mechanizmy „dual control” zawarte w zasadach dotyczących kolegialności podejmowania istotnych decyzji (w tym decyzji kredytowych), akceptowania dokumentów i transakcji „na drugą rękę”. Kontrola następną jest realizowana w oparciu o zatwierdzone przez Zarząd Banku plany kontroli wewnętrznej.
2. Funkcji komórki ds. zgodności – której zadania realizuje Stanowisko ds. zgodności, mające za zadanie zapobieganie występowania skutków nie przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych standardów zachowania.

3. Audytu wewnętrznego, którego zadania Bank powierzył na podstawie umowy Spółdzielczemu Systemowi Ochrony SGB.

Nadzór nad systemem kontroli wewnętrznej sprawuje Rada Nadzorcza, a odpowiedzialność za funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej ponosi Prezes Zarządu.

W Banku działa system kontroli wewnętrznej, którego celem jest wspomaganie procesów decyzyjnych, przyczyniających się do zapewnienia:

- 1) Skuteczności i wydajności działania Banku,
- 2) Wiarygodności sprawozdawczości finansowej, nadzorczej oraz informacji zarządczej,
- 3) Zgodności działania Banku z przepisami prawa i regulacjami wewnętrznymi,
- 4) Bezpieczeństwa środowiska teleinformatycznego i informacji.

Kontrola wewnętrzna w Banku wykonywana jest w sposób niezależny, obiektywny, odpowiedzialny. Poprzez niezależność kontroli wewnętrznej rozumieć należy warunki działania kontroli wewnętrznej dające gwarancję, że kontrolujący bez żadnych zewnętrznych nacisków przeprowadza kontrolę według ustalonych metod, dokonuje oceny skuteczności procedur i regulaminów oraz sporządza dokumentację pokontrolną. Niezależność umożliwia bezstronny i niedwuznaczny osąd działalności poddanej kontroli.

Obiektywność kontroli rozumiana jest jako niezależna od czynników pozamerytorycznych ocena dokonywana przez kontrolujących, co oznacza, że kontrolujący nie mogą być stronniczy i nie mogą uzależniać swojej opinii od kwestii kontrolowanego tematu od opinii innych.

Odpowiedzialność kontroli wewnętrznej oznacza dokonywanie prawidłowej oceny, adekwatności, skuteczności oraz efektywności i jakości wewnętrznych systemów Banku, co oznacza prezentowanie w dokumentacji pokontrolnej sprawdzonych zadań, które wymagają podjęcia działań naprawczych, unikanie nieudomówień i nieścisłości.

Rada Nadzorcza Banku zapewnia, aby kontrola wewnętrzna i audyt były sprawowane z zachowaniem zasad zapewniających unikanie konfliktów interesów, w tym z zachowaniem zasady, że osoby przeprowadzające kontrolę wewnętrzną i audyt nie powinny być powiązane personalnie z osobami kontrolowanymi.

Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej jest dostosowany do ogólnego profilu ryzyka tj., obejmuje w szczególności obszary obciążone wysokim ryzykiem.

Przez obszary generujące wysokie ryzyko należy rozumieć te obszary działania, gdzie istnieje potencjalne niebezpieczeństwo wystąpienia nieprawidłowości, które mogą wywołać niepożądane skutki finansowe lub negatywne zjawiska godzące w bezpieczeństwo i reputację funkcjonowania Banku. W szczególności do obszarów obciążonych wysokim ryzykiem w

Banku zalicza się działalność kredytową, obsługę klienta, rozliczenia, działalność kasowo-skarbcową, zarządzanie bankiem.

Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennej działalności wszystkich pracowników banku oraz umożliwiają szybkie reakcje na zmieniające się warunki.

Skuteczność i adekwatność systemu kontroli wewnętrznej w Banku ocenia Rada Nadzorcza na podstawie opinii Komitetu Audytu.

Polityka wynagradzania

Od dnia 9 stycznia 2017 r. w Banku obowiązuje Polityka wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na poziom ryzyka w Banku Spółdzielczym w Połczynie-Zdroju. W Banku nie wyłoniono z Rady Nadzorczej Komitetu ds. wynagrodzeń.

Sporządził: Komórka Ryzyka

Sprawdził: Komórka ds. zgodności

Akceptował: Prezes Zarządu

Zatwierdził: Zarząd